

Noordkwartier

Jaarverslag 2013

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2013 van Noordkwartier. Een bewogen jaar, letterlijk en figuurlijk. Aanhoudende krimp dwong ons en onze collega's van Marenland en Kids2B, na te denken over verdergaande samenwerking. Die samenwerking is inmiddels zichtbaar in twee samenwerkingsscholen. Daarnaast zijn er op vier locaties projecten gestart om vorm en inhoud te geven aan Kindvoorzieningen. De krimp geeft ook energie; met elkaar gaan we de uitdaging aan het aanbod voor kinderen van 0 tot 12 jaar op een nog hoger plan te brengen. Het programma LeerKRACHT, ICT, opbrengstgericht werken, stuk voor stuk ontwikkelingen die ons onderwijs versterken.

Wij doen ons best de ontwikkelingen mogelijk te maken door schooldirecteuren te ondersteunen en te inspireren, studiedagen en coaching te faciliteren en vertrouwen uit te stralen in de mensen op de werkvloer. Want dat is waar onderwijs in de kern over gaat: vertrouwen hebben in de ontwikkeling van mensen.

Er is op de werkvloer veel enthousiasme en betrokkenheid merkbaar en daar zijn we blij mee. Om recht te doen aan de inzet en verhalen van alle betrokkenen, geven we dit jaar een wat uitgebreider jaarverslag uit. Op de volgende pagina's laten we schooldirecteuren en leerkrachten aan het woord over de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar. Zij kunnen dat als geen ander vertellen, zij zijn degenen die onze visie en missie waarmaken in de dagelijkse praktijk.

We wensen u veel leesplezier!

Geert Meijer, directeur-bestuurder, en
Wilma Drenth, adjunct algemeen directeur

Passend onderwijs

Op 1 augustus treedt de Wet passend onderwijs in werking. Alle scholen in Nederland hebben vanaf dat moment zorgplicht voor alle leerlingen die aangemeld worden. Als een school zelf niet in staat is een leerling passend onderwijs te bieden, moeten zij zorgen voor een passende plek op een andere school. Rita Joustra, directeur van cbs Wicher Zitsema, denkt dat er niet heel veel zal veranderen. 'We zijn gewend maatwerk te leveren.' Lees het interview met Rita Joustra op pagina 5. Orthopedagoog Jannes de Vries, vertelt op pagina 5 hoe hij de ontwikkelingen rond passend onderwijs op de scholen van Noordkwartier volgt.

Opbrengst gericht werken

Opbrengst gericht werken betekent dat heel bewust en planmatig gewerkt wordt aan het verbeteren van de resultaten van kinderen. Alle scholen van Noordkwartier zijn daar continu mee bezig. Soms is het nodig extra aandacht te besteden aan de opbrengsten, bijvoorbeeld als een school het oordeel zwak van de

inspectie dreigt te krijgen. Cbs de Burcht in Spijk was zo'n school. In 2013 startte daar een intensief verbetertraject. Met succes, de cito-scores waren dit jaar geweldig! Hoe krijg je dat voor elkaar? Lees op pagina 7 hoe intern begeleider Petra Buist en leerkracht Peter van Kooten terugkijken op dit traject.

Samenwerking

Noordkwartier, Marenland, het bestuur van het openbaar onderwijs, en Kids2B werken stevig samen. Samen willen wij de kwaliteit van het primair onderwijs en aanbod voor kinderen van 0 tot 12 jaar in onze regio op peil houden. Ook op schoolniveau en binnen de kindvoorzieningen neemt de samenwerking toe.

Samenwerkingsschool

Farmsum is op weg naar een samenwerkingsschool. Lees het interview met Roel Omvlee, interim-directeur van de Rengersborg, op pagina 2. Samen met alle betrokkenen geeft hij invulling aan alle veranderingen.

Leerkracht Allan Varkevisser van de Rengersborg vertelt dat er wel zorgen en verzet zijn geweest binnen het team. Lees op pagina 3 hoe dat verzet overwonnen werd en beide scholen nu samen vooruit kunnen kijken op.

En ook Hans Wubbolts, ouder en voorzitter van de MR, laat zijn licht schijnen over de ontwikkelingen in Farmsum.

Kindvoorziening

Cbs de Meerpaal en obs Noorderbreedte zijn gehuisvest in de multifunctionele accommodatie in Delfzijl Noord waar ook het CJG, het maatschappelijk werk, een sporthal, kinderopvang en een peuterspeelzaal gebruik van maken. Directeur Adolf Godlieb vertelt op pagina 3 dat het uitgangspunt is om met elkaar iets moois te gaan neerzetten in een kindvoorziening.

Werken aan werkplezier

Noordkwartier vindt het belangrijk dat mensen plezier hebben in hun werk. Dat is belangrijk voor henzelf, maar vooral ook voor de kinderen die zij lesgeven. Uiteraard is iedereen zelf verantwoordelijk voor zijn of haar eigen werkplezier, maar Noordkwartier kijkt ook naar wat zij als werkgever kan bijdragen. Els van der Kwast is P&O-adviseur en vertelt hier meer over op pagina 4.

Onderwijs aan hoogbegaafden

De hoogbegaafdenafdeling van cbs de Zaaier is het afgelopen jaar flink gegroeid. Directeur Koen van Gerven vertelt dat de twee afdelingen van de school elkaar steeds meer gaan versterken. 'We kijken door de hele school heen meer naar talentontwikkeling. We gaan ook met zwakke leerlingen op zoek naar wat ze wél goed kunnen, naar hun talenten. Van daaruit kun je de stap weer maken naar die vakken die hij moeilijk vindt.' Lees het hele interview met Koen van Gerven op pagina 8.

ICT in ons onderwijs

In 2013 zijn er op het gebied van ICT in ons onderwijs belangrijke stappen voorwaarts gezet. ICT moet leiden tot onderwijskundige verbeteringen en vernieuwend onderwijs. De afgelopen jaren is er flink geïnvesteerd in de techniek. Nu is het zaak inhoudelijke keuzes te maken. Jan Koolschijn, extern ICT-adviseur van QL-ICT, begeleidt de scholen van Noordkwartier daarbij. Lees zijn verhaal op pagina 6.

Programma LeerKRACHT

Het programma LeerKRACHT helpt schoolteams om nóg beter onderwijs te geven. Door goed naar zichzelf en naar elkaar te kijken en elkaar te ondersteunen worden leerkrachten samen beter. Anja Ruitenga, leerkracht op cbs Wicher Zitsema, vertelt op pagina 4 waarom LeerKRACHT precies op 't juiste moment kwam. 'We waren toe aan een nieuwe uitdaging en dit programma maakte ons nieuwsgierig.'

Noordkwartier is:

- ▶ **Veelkleurig** omdat onze scholen naast hun christelijke identiteit een eigen gezicht hebben, een eigen 'kleur' aan hun onderwijs geven.
- ▶ **Verantwoordelijk** omdat kinderen recht hebben op kwalitatief hoogwaardig onderwijs, gegeven door professionals en gericht op de toekomst.
- ▶ **Verbonden** omdat onze scholen midden in de samenleving staan.

Onderwijs = passie en verbinding

De Raad van Toezicht heeft, de naam zegt het al, een toezicht-houdende rol. Dat betekent dat wij de verantwoordelijkheid hebben de bovenschoolse directie te controleren. Doen zij wat we hebben afgesproken en doen zij dat op de goede manier? Deze taak neem ik uiteraard serieus, maar de werkelijke redenen dat ik lid ben geworden van de Raad van Toezicht, zijn mijn passie voor onderwijs en mijn betrokkenheid bij Noordkwartier. Alle drie mijn kinderen hebben op een school van de stichting gezeten en ik ben lid geweest van de Medezeggenschapsraad.

Natuurlijk zijn wetten en regels belangrijk, maar het gaat om de leerling. Om de vraag of hij of zij goed onderwijs krijgt. Onderwijs is een groep mensen, niet een systeem. Soms komt, landelijk gezien, de nadruk wel erg sterk te liggen op het meten en registreren. Dat is zeker belangrijk, je moet kunnen laten zien wat de opbrengsten van het onderwijs zijn. Maar deze focus leidt tot een grote administratieve druk in de scholen. En ik ben ervan overtuigd dat het de verbinding

tussen leerkracht en leerling is die er werkelijk toe doet. De man of vrouw voor de klas bepaalt de kwaliteit van het onderwijs. In de verhalen in dit jaarverslag kom ik veel passie en bevoegdheid tegen. Daar ben ik blij om want dat is wat we nodig hebben in ons onderwijs.

De wereld waarin wij en onze kinderen leven is complex. Er vinden grote veranderingen plaats in zorg, welzijn en onderwijs. Niemand kan het nog alleen. Samenwerking is het sleutelwoord, ook binnen Noordkwartier. Samenwerking tussen leerkrachten en leerlingen, tussen leerkrachten onderling, samenwerking tussen schooldirecties en zelfs tussen schoolbesturen. Vandaar dat wij samen met onze collega's van Marenland het gesprek zijn aangegaan over de toekomst van het onderwijs in onze regio. De uitkomst van dat gesprek staat nog niet vast, maar als het aan mij ligt zetten we de passie en de verbinding in ons onderwijs centraal.

ANNET BINNEKAMP, lid van de Raad van Toezicht Noordkwartier

Op weg naar meer samenwerking in Farmsum

‘Trots op beide teams!’

ROEL OMVLEE, interim-directeur de Rengersborg, Farmsum

Farmsum is op weg naar een samenwerkingsschool. Christelijke basisschool de Rengersborg en openbare Dalton basisschool de Ripperdaborg werken steeds meer samen. De bedoeling is om op 1 augustus 2014 samen verder te gaan als nieuwe basisschool. Roel Omvlee is interim-directeur van de Rengersborg. Samen met de directeur van de Ripperdaborg probeert hij de veranderingen in gang te zetten.

‘Als de leerkrachten er achter staan, komt de vaart erin’

‘Die samenwerking is niet zomaar tot stand gekomen. We moesten flink wat weerstanden overwinnen. Het ene team wilde vaart maken, terwijl het andere juist tijd en rust wilde om alles goed op een rijtje te kunnen zetten. De ommekeer vond plaats op een gezamenlijke teamdag in novem-

ber 2013. De spanning die aan het begin nog merkbaar en voelbaar was, was aan het eind van de dag verdwenen. De conclusie van de dag luidde dat als we vooruit willen, beide scholen samen verder moeten gaan. Niet een beetje van dit en een beetje van dat, maar echt samen een nieuwe school gaan vormen.’

Stroomversnelling

‘Toen de teams zich eenmaal hadden uitgesproken, kwam het proces in een stroomversnelling terecht. Zo gaat dat, als de leerkrachten er achter staan, komt de vaart erin. Zij zijn degenen die het uitdragen naar ouders en ook hen kunnen overtuigen van de voordelen van samengaan. Inmiddels staan ook zij achter de ingeslagen weg.’

‘Nu begint de samenwerking echt handen en voeten te krijgen. Sinds de voorjaarsvakantie hebben we de groepen 1 tot en met 4 van beide scholen samengevoegd. Hierdoor konden we aparte klassen maken in plaats van combinatiegroepen. Ouders zijn hier heel blij mee. Hun kind zit nu in een groep met meer leeftijdsgenoten, terwijl hij of zij in de oude situatie op de Ripperdaborg vaak de enige was tussen jongere of oudere kinderen.

Het streven is om na de zomervakantie ook de groepen 5 tot en met 8 van beide scholen in elkaar te schuiven.’

Trots

‘Ondertussen vormen we al echt één team. Vergaderingen en teamuitjes doen we samen, nieuwe methodes kiezen we met elkaar en leerlingen van beide scholen nemen deel aan projecten. Veel vernieuwingen voeren we door in de vorm van een pilot wat betekent dat we goed evalueren en voortdurend kunnen bijstellen. De medezeggenschapsraden van beide scholen kijken goed mee bij alle plannen en veranderingen. Zij moeten instemmen met de weg die wij willen inslaan.’

‘We zijn ongelooflijk trots op beide teams! Het is een heel intensief traject dat veel extra tijd vraagt van alle leerkrachten. Vaak komen ze op hun vrije dag naar school voor overleg. Dat laat zien dat de motivatie om te veranderen en met elkaar iets moois neer te zetten, heel groot is.’

Blij dat Farmsum een school houdt

HANS WUBBOLTS, ouder en voorzitter van de MR cbs de Rengersborg

‘Voor ouders is het altijd moeilijk als twee scholen samengaan. Je kiest tenslotte niet voor niets voor een school. De identiteit is daarbij het belangrijkste. En dan bedoel ik niet alleen of een school christelijk is, maar dan heb ik het over de totale sfeer op een school, over de manier waarop er met elkaar wordt omgegaan.’

‘Uiteindelijk zijn wij als ouders natuurlijk blij met de ontwikkeling naar een samenwerkingsschool. We zijn blij dat Farmsum hierdoor een school kan houden. Als Medezeggenschapsraad volgen we het hele proces kritisch, dat wel. Op dit moment zijn we vooral bezig met de huisvesting en met de zoektocht naar een nieuwe directeur. Want samenwerking kan alleen slagen als aan een aantal belangrijke voorwaarden is voldaan. Een goede directeur en goede huisvesting horen daar zeker bij.’

Kindvoorziening Delfzijl Noord

Met elkaar iets moois neerzetten

ADOLF GODLIEB, directeur van basisscholen de Meerpaal en Noorderbreedte en beoogd directeur van de kindvoorziening Delfzijl Noord.

Noorderbreedte en de Meerpaal zijn gehuisvest in de multifunctionele accommodatie in Delfzijl Noord waar ook het CJG, het maatschappelijk werk, een sporthal, kinderopvang en een peuterspeelzaal gebruik van maken. De basisscholen vallen nu nog onder verschillende schoolbesturen: Noordkwartier en Marenland. Het is de bedoeling dat ze op termijn samengaan in één samenwerkingsschool.

‘In ons onderwijs zullen we steeds meer gaan inzetten op talentontwikkeling’

Kansen

‘Het uitgangspunt is dat we met elkaar iets heel moois gaan neerzetten in een kindvoorziening. Een kindvoorziening biedt opvang en onderwijs in samenhang aan en is van ’s morgens 7 uur tot ’s avonds 7 uur toegankelijk. De samenwerking tussen de

beide schoolbesturen en Kids2B biedt daarvoor alle kansen. Met elkaar formuleren we een visie op opvoeding en onderwijs en werken we aan een pedagogisch klimaat waarin ieder kind tot z'n recht komt. We maken keuzes voor programma's en denken na over het onderwijs van de toekomst. Zo is er voor peuters en kleuters gekozen voor het vve-programma Piramide en werken we met het programma Leefstijl aan sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen.’

‘Sinds we werken met Leefstijl is er echt iets veranderd’

mogelijkheden van hun kind zullen aanboren. Tegelijkertijd verwachten we van ouders dat zij bij ons aansluiten.’

‘De grootste uitdaging ligt in de vorm waarin wij ons toekomstige onderwijs gaan gieten. We hebben de ambitie om onderwijs te geven waarin kinderen vaardigheden ontwikkelen die ze in de wereld en voor hun toekomst nodig hebben. Dat kan betekenen dat we het mogelijk moeten maken dat kinderen meer hun eigen onderwijspad volgen. Dat is spannend, maar ongelooflijk motiverend. De teams van beide scholen en ook Kids2B zijn zeer betrokken bij deze ontwikkeling. We trekken echt samen op. Daar ben ik trots op.’

Programma Leefstijl

Leefstijl is een programma dat kinderen vanaf de kinderopvang/peuterspeelzaal tot en met het beroepsonderwijs helpt om hun sociaal-emotionele vaardigheden te ontwikkelen. Om een aantal te noemen: samen spelen, samenwerken, praten, luisteren, rekening houden met elkaar, zelfvertrouwen opdoen, gevoelens uiten, omgaan met verschillen, conflicten oplossen en omgaan met groepsdruk. Ook komen media-educatie, gezondheidsvaardigheden en burgerschap aan bod. Allemaal essentiële basisvaardigheden die voor kinderen belangrijk zijn om goed te kunnen functioneren. Zowel nu op school, thuis, als later wanneer zij volwassen zijn.

Het programma bestaat uit trainingen voor leerkrachten, met activiteiten en lesmaterialen voor het jonge kind (2-4 jaar), basisschoolkinderen, leerlingen in het voortgezet- en beroepsonderwijs en voor begeleiders en kinderen in bso, welzijn en sport. Door het oefenen van sociale vaardigheden stimuleert Leefstijl positief gedrag en worden het kind en de groep sterker.

Adolf Godlieb: ‘Sinds we werken met Leefstijl is er echt iets veranderd. Voorheen was er altijd veel gedoe op het schoolplein: ruzies, scheld- en vechtpartijtjes. Ik had wekelijks twee tot drie gesprekken met leerlingen die zich hadden misdragen. Dankzij Leefstijl is er een gedragscode die door alle kinderen wordt begrepen en door de meesten ook wordt nageleefd. De kinderen weten wat ze moeten doen als er iets gebeurt wat ze niet aanstaat. Ze gaan naar degene die het ongewenste gedrag vertoont toe en vragen hem of haar daarmee te stoppen. Werkt dat niet, dan gaan ze naar de juf of meester. Ze lossen het in geen geval op door te gaan schelden of vechten. Het werkt, ik heb dit schooljaar nog maximaal één keer per maand een gesprek met een kind naar aanleiding van een incident op het schoolplein.’

BRON: WWW.LEEFSTIJL.NL

Na zorgen en verzet nu samen vooruit kijken

ALLAN VARKEVISSER, sinds 13 jaar leerkracht op cbs de Rengersborg in Farmsum en lid van de MR

‘Toen ik op de Rengersborg kwam werken was onze school veel kleiner dan de openbare Ripperdaborg. Dat is in de loop van de tijd veranderd, nu hebben wij meer leerlingen. Natuurlijk was er wel een soort concurrentie tussen de twee scholen, er waren wat spanningen over en weer, zeker ook omdat er leerlingen van de Ripperdaborg naar ons overstapt. Juist dan is het zaak dat je als school weet welke koers je varen wil. Wij hebben ons altijd sterk gemaakt voor een veilig pedagogisch klimaat en de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Wij zijn een school waar het fijn en veilig is en waar ieder kind zich kan ontwikkelen.’

Mogelijkheden en kansen

‘Dit dorp, deze prachtige plek, verdient een school, punt uit. En dat betekent, gezien de krimp, dat we moeten samenwerken. Uiteindelijk zullen we samen één school gaan vormen. Die beslissing bracht binnen ons team wel zorgen en verzet met zich mee.

‘De kansen zijn groot, weten we inmiddels’

Hoe houden we onze schoolcultuur overeind en hoe behouden we onze identiteit? Pas toen we als teams echt met elkaar in gesprek gingen, konden we samen vooruit kijken. Samen stelden we de belangrijkste vraag: hoe kunnen we als samenwerkingsschool onderwijs verzorgen dat tegemoet komt aan de behoefte van kinderen in Farmsum? Samen onderzoeken we de mogelijkheden en de kansen.’

‘De kansen zijn groot, weten we inmiddels. Nu de onderbouwgroepen zijn samengevoegd, kunnen we jaarklassen maken waar kinderen van dezelfde leeftijd bij elkaar zitten. Dat heeft veel voordelen. Zo kunnen we beter omgaan met de verschillen tussen kinderen. Het werken in

niveaugroepen bij sommige vakken is voor de leerkrachten veel beter te organiseren. Ik vind het wel spannend hoe het zal gaan als we de bovenbouwgroepen gaan samenvoegen. In onze bovenbouw zitten kinderen die

‘Wij zijn een school waar het fijn en veilig is en waar ieder kind zich kan ontwikkelen’

ooit zijn overstapt van de Ripperdaborg. Zij vinden het leuk om weer bij oud-klasgenoten in de groep te komen, maar hoe zal het voor hen zijn om weer in hun oude schoolgebouw les te krijgen? We gaan het zien.’

Vooroordelen

‘Er waren uiteraard wat vooroordelen over en weer. Zo dacht de Ripperdaborg dat wij heel erg christelijk zouden zijn en wij dachten van hen dat er onvoldoende aandacht was voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Om kennis met elkaar te maken, hebben we elkaar een paar methodes laten zien. Wij lieten het team van de Ripperdaborg kennismaken met onze levensbeschouwelijke methode *Trefwoord* en wij leerden hun methode *De vreedzame school* kennen. Dat was echt goed; de vooroordelen konden meteen van tafel.’

‘Er blijven uiteraard nog wel zorgen. Wie zal bijvoorbeeld onze nieuwe directeur worden? Maar ik vind ’t leuke van dit hele proces dat de boel weer es flink wordt opgeschud. Met elkaar moeten we keuzes maken over wat we wel en niet gaan doen. En dat betekent dat we met elkaar nadenken over wat we echt belangrijk vinden. En dat niet alleen op papier zetten, maar er ook echt handen en voeten aan geven in de praktijk.’

Programma LeerKRACHT

Leren van elkaar en samen beter worden

ANJA RUITENGA, *leerkracht bovenbouw en taalcoördinator cbs Wicher Zitsema*

'Het programma LeerKRACHT kwam precies op 't juiste moment. We waren toe aan een nieuwe uitdaging en dit programma maakte ons nieuwsgierig. Wat ons aanspreekt is de betrokkenheid van het gehele team, het 'met elkaar doen'. LeerKRACHT helpt ons om als collega's naar onszelf en naar elkaar te kijken,

in de klas kijken om te zien hoe we aan de doelen werken. We werken met een lesbezoek-formulier waarop we onze observaties invullen. Je proeft de sfeer en het pedagogisch klimaat, kijkt naar het klassenmanagement en de manier waarop de lesstof wordt aangeboden. Met behulp van een feedback-formulier bespreken we de les na. Degene die de les geobserveerd heeft geeft complimenten en verbetertips. Die gebruiken we direct weer in een volgende les.'

'Degene die de les geobserveerd heeft geeft complimenten en verbetertips'

elkaar te ondersteunen en samen beter te worden. Uiteindelijk doel is uiteraard om kinderen op een hoger niveau te brengen.'

Bij elkaar in de klas

'Binnen het programma stellen we doelen die we vervolgens vertalen in een lesvoorbereiding. Die beschrijven we op een les-formulier. Dan gaan we bij elkaar

Het programma LeerKRACHT

LeerKRACHT is een programma om onderwijskwaliteit te verbeteren doordat leraren van en met elkaar leren. De focus van leerKRACHT ligt op het lesgeven, zowel bij leraren als bij de schoolleiding. Want alleen met effectieve en inspirerende leraren kan goed onderwijs gegeven worden.

Het programma van LeerKRACHT bestaat uit drie kerninterventies:

- lesbezoek
- gezamenlijke lesvoorbereiding
- bordsessie (wekelijkse korte effectieve teamvergadering)

1. Lesbezoek

Leraren bezoeken lessen bij collega's om van elkaar te leren en elkaar te helpen met ontwikkelpunten. Wat levert het op?

2. Gezamenlijke lesvoorbereiding

Leraren bereiden samen lessen of onderdelen van lessen voor, bedenken oplossingen voor gesignaleerde aandachts- en/of ontwikkelpunten en helpen elkaar om lessen te verbeteren. Leraren zitten wekelijks of tweewekelijks samen om een les voor te bereiden die op korte termijn gegeven gaat worden. Hierin kunnen een variëteit aan onderwerpen worden uitgewerkt, zoals een specifieke lesonderdeel of een didactische werkvorm.

3. Bordsessies

Een wekelijkse bordsessie is een korte, effectieve teambijeenkomst van 15 minuten die plaatsvindt terwijl men staat voor een whiteboard. Het bord moet aanzetten tot doelen en verbeteracties die leiden tot het bereiken van onze ambitie. Het doel is om de belangrijkste vragen en problemen te bespreken die leraren dagelijks bezig houden. Om daar vervolgens direct samen mee aan de slag te gaan in de vorm van verbeteracties.

BRON: WWW.LERAAR24.NL

Werken aan werkplezier

ELS VAN DER KWAST is P&O-adviseur en werkt twee en een halve dag per week voor Noordkwartier.

'Het is belangrijk dat mensen plezier hebben in hun werk. Voor henzelf, maar ook voor de kinderen die zij lesgeven en voor het functioneren van het team. Uiteraard is iedereen zelf verantwoordelijk voor zijn of haar eigen werkplezier, maar Noordkwartier kijkt ook naar wat zij als werkgever kan bijdragen. In de werkgroep Integraal Personeelsbeleid staat dit onderwerp geregeld op de agenda. Binnenkort besteden we een studiedag aan werkplezier. In allerlei workshops kunnen leerkrachten inspiratie opdoen en even stilstaan bij het werk van alledag.'

Werkdruk

'De werkdruk in het onderwijs wordt als hoog ervaren. Naast de uren die iemand voor de klas staat, vragen onder meer lesvoorbereiding, schooltaken, gesprekken met kinderen en ouders tijd. Daarnaast is er administratieve druk. Vorderingen en opbrengsten moeten nauwkeurig worden vastgelegd en gevolgd. Deze werkzaamheden in combinatie met de grote betrokkenheid maakt dat veel leerkrachten ook in hun vrije tijd nogal eens met school bezig zijn. De werkdruk zou misschien anders worden ervaren als het werk anders ingericht kon worden. Ik vind het bijvoorbeeld jammer dat er weinig ruimte en middelen zijn om op scholen goede werkplekken voor leerkrachten in te richten. Zij zouden dan meer op school kunnen werken en minder werk mee naar huis hoeven nemen. Dat zou voor een aantal mensen al een verlichting kunnen betekenen omdat ze dan thuis het werk los mogen laten.'

Mobiliteit

'Een actueel onderwerp is mobiliteit. Noordkwartier stimuleert leerkrachten om eens in de zoveel jaar te wisselen van school. Dat is goed voor de leerkracht die dan zijn of haar blik verruimt en geïnspireerd kan worden door een ander team. En het is ook goed voor de scholen omdat zij een frisse wind binnen krijgen, iemand die met heel andere ogen naar de gang van zaken kijkt. En uiteindelijk komt dat het onderwijs, en dus de kinderen, ten goede.'

Passend onderwijs

Schoolondersteuningsprofiel is foto van de school

RITA JOUSTRA, *directeur van cbs Wicher Zitsema*

'De invoering van passend onderwijs zal voor ons niet heel veel veranderen. In ons onderwijs spelen we nu al in op de verschillen tussen kinderen. We verlenen veel zorg aan leerlingen die het wat moeilijker hebben en bieden extra uitdaging aan kinderen die bovengemiddeld presteren. Ook anderstalige kinderen die nog maar kort in Nederland zijn, vinden vrij gemakkelijk een plek op de Wicher Zitsema. Wij zijn gewend om maatwerk te leveren.'

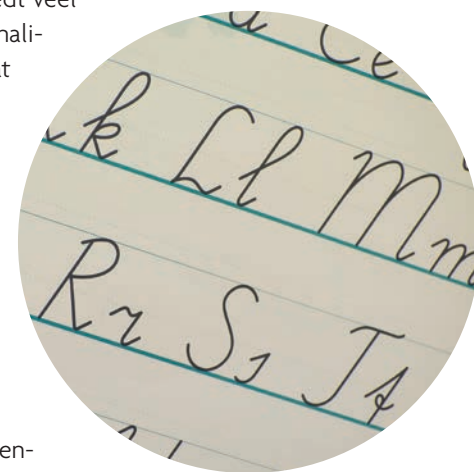
We kunnen veel

'Het voordeel van de Wet passend onderwijs is dat we heel precies in beeld moeten brengen wat we nu al bieden en wat we zouden kunnen bieden. Het schoolondersteuningsprofiel dat elke school maakt is als het

ware een foto van de bestaande situatie. Dit is wie wij zijn en dit is wat wij kunnen. En we kunnen veel. Van handelingsplannen voor dyslectische leerlingen tot extra zorg voor een kind met een indicatie voor het speciaal onderwijs en alles wat daartussen zit. Ook ontwikkelen we een programma voor talentontwikkeling dat ondersteund wordt door Novilo, een landelijke instelling die de talentontwikkeling in het onderwijs stimuleert en begeleidt.'

'In ons onderwijs spelen we nu al in op de verschillen tussen kinderen'

'De Wicher Zitsema besteedt veel aandacht aan de professionalisering van leerkrachten. Dat moet ook wel als je recht wil doen aan de verschillen tussen de kinderen. Om die reden zijn we gestart met het programma LeerKRACHT waarbij leerkrachten gezamenlijk doelen stellen, kritisch kijken naar hun eigen handelen en naar dat van collega's en waarbij ze samen-

werken om de gestelde doelen te realiseren.' (zie het interview met Anja Ruitenga op pagina 4)

Ouders

'De komende tijd zullen we nog meer inzetten op de betrokkenheid van ouders. We hebben nu al veel gesprekken met ouders over vorderingen van hun kind of over de extra zorg die kinderen krijgen. Nu willen we onze ambitie gaan delen met ouders. Wij weten waar we heen willen en we hebben gesprekken met onze leerlingen over hun ambities. Komen die overeen met de ambities en verwachtingen die ouders hebben? Ik kijk uit naar die gesprekken en hoop van harte dat we onze ambitie samen met ouders kunnen gaan waarmaken.'

Het schoolondersteuningsprofiel

In de aanloop naar passend onderwijs moet elke school in Nederland een schoolondersteuningsprofiel schrijven. Het ondersteuningsprofiel wordt opgesteld door leraren, schoolleiding en bestuur. In het profiel wordt aangegeven welke ondersteuning de school kan bieden en welke ambities de school heeft voor de toekomst. Op basis van het profiel inventariseert de school welke expertise eventueel moet worden ontwikkeld en wat dat betekent voor de (scholing van) leraren. Leraren en ouders hebben adviesrecht op het schoolondersteuningsprofiel via de medezeggenschapsraad van de school. De school plaatst het profiel in de schoolgids, zodat voor iedereen (ouders, leerlingen en andere partijen) inzichtelijk is wat de mogelijkheden van de school zijn voor extra ondersteuning.

Het samenwerkingsverband legt alle profielen bij elkaar om te beoordelen of het daarmee een dekkend aanbod kan realiseren. Doel is immers dat alle leerlingen een passende plek krijgen. Het samenwerkingsverband mag alleen afwijken van het schoolondersteuningsprofiel wanneer dat profiel voor het samenwerkingsverband, met het oog op de beschikbare ondersteuningsmiddelen, een onevenredige belasting vormt.

BRON: WWW.PASSENDONDERWIJS.NL

Vinger aan de pols houden

JANNES DE VRIES, *bovenschools orthopedagoog en GZ psycholoog, ziet toe op de leerlingenzorg binnen Noordkwartier*

'Ik houd voor Noordkwartier vinger aan de pols. Twee keer per jaar bezoek ik alle scholen. We bespreken dan de opbrengsten van de leerlingen. Hoe scoren de leerlingen op de verschillende vakgebieden? Leerlingen die opvallen lichten we eruit. Zijn er verklaringen voor de lagere resultaten en hoe gaat de school werken aan herstel? De opbrengsten van de school zet ik af tegen de normering van de inspectie. We kunnen dan zien hoe onze scholen het doen ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Ook de cito-eindscores van alle scholen worden door mij geïnventariseerd en afgezet tegen de norm. In een matrix is dan direct zichtbaar welke school voldoende scoort en welke zich in de gevarenzone bevindt. Van de meeste scholen van Noordkwartier is de eindopbrengst voldoende of goed.'

Ondersteuning van leerlingen

'Niet alleen de opbrengsten, ook de ondersteuning en begeleiding die scholen hun leerlingen bieden is van belang voor goed onderwijs. In het kader van de invoering van passend onderwijs heeft elke school een ondersteuningsprofiel geformuleerd. De scholen van Noordkwartier hebben de basisondersteuning goed op orde. Dat is de minimale ondersteuning die elke basisschool in Nederland haar leerlingen moet kunnen bieden.'

'Naast de basisondersteuning kunnen scholen een arrangement voor extra ondersteuning aan-

bieden. Dat betekent dat zij meer kunnen bieden en leerlingen met zwaardere of meer ingewikkelde problemen kunnen opvangen. Uiteraard met ondersteuning van experts. Afspraken over deze arrangementen worden gemaakt in het samenwerkingsverband waar alle schoolbesturen in de provincie Groningen en de Drentse gemeente Noordenveld deel van uitmaken. Ik zit namens Noordkwartier en zusterorganisatie VCPO in de werkgroep *handelingsgericht arrangeren*. Dat betekent dat we onderzoeken aan welke arrangementen er binnen het samenwerkingsverband behoefte is. Binnen het samenwerkingsverband worden ook afspraken gemaakt over de route die leerlingen afleggen naar meer speciale vormen van onderwijs.'

ICT in ons onderwijs

Mogelijk maken wat scholen willen

JAN KOOLSCHIJN, *extern ICT-adviseur QL-ICT*

QL-ICT ondersteunt de scholen van Noordkwartier bij het formuleren van ICT-beleid en dat ook vorm te geven in de praktijk.

'In 2013 hebben we belangrijke stappen voorwaarts gezet. De motivatie en ambitie zijn op

alle scholen van Noordkwartier enorm hoog. Dat is echt opvallend. De afgelopen jaren is er flink geïnvesteerd in de techniek. Die is nu op alle scholen wel op orde. Er zijn financiële middelen vrijgemaakt om nieuw beleid vorm te geven. Nu is het zaak inhoudelijke keuzes te maken. Wat willen we dat kinderen leren en hoe pakken we dat aan?'

Plan van aanpak

'ICT is geen doel op zich. ICT moet leiden tot onderwijskundige verbeteringen en vernieuwend onderwijs. Het moet ervoor zorgen dat leerlingen zo optimaal mogelijk kunnen leren. Om dat te realiseren zijn er studiemiddagen georganiseerd rond visie en doe-

'ICT moet ervoor zorgen dat leerlingen zo optimaal mogelijk kunnen leren'

len, eerst met de directeuren en daarna op alle scholen. Op basis daarvan maakt elke school een plan van aanpak. Het bouwstenenconcept dat ik eerder in het bovenschoolse ICT-beleidsplan gebruikte sluit hier mooi op aan. Zo komt dat wat een school wil, binnen handbereik.'

In de klas

'We begeleiden scholen om dat wat ze willen en dat wat technisch mogelijk is, ook echt te

Uitspraken van ICT-coördinatoren op een studiedag

'Het gebruik van media is geen doel op zich. Het moet ter aanvulling, versterking en/of ondersteuning zijn van je onderwijs.'

'We zijn ons er van bewust dat alles webbased gaat worden; we zullen met de laatste en nieuwste ontwikkelingen mee moeten. Een weg terug is er niet meer of je dat nou leuk vindt of niet.'

'De media moeten ondersteunend zijn voor de visie van ons onderwijs. Het moet een onderdeel zijn van het dagelijks onderwijs.'

'Media zijn onmisbaar in het onderwijs. Kinderen moeten mijns inziens elke dag werken met de computer. Niet alleen methodetoetsen, maar de computer of Ipad moet ook worden gebruikt voor bijvoorbeeld boekverslagen.'

'Ik denk dat in de toekomst steeds meer media in school aanwezig moet zijn. Dat één computer op zes leerlingen achterhaald zal zijn. En dat we uiteindelijk naar één computer per leerling toe zullen moeten. Op wat voor termijn durf ik niet te zeggen. Leerkrachten moeten daar in geschoold worden.'

'Ik zou niet meer zonder ICT willen werken in het onderwijs.'

'Ik vind dat we op de hoogte moeten blijven van nieuwe ontwikkelingen. Vooruitgang op ICT-gebied is niet tegen te houden.'

realiseren in de klas. Als een school een Ipad-hoek voor de kleuters wil, dan onderzoeken we met het team aan welke voorwaarden zo'n hoek moet voldoen en wat het vraagt van de organisatie in de klas. In een ander geval laat ik bijvoorbeeld zien dat leerlingen een digibord kunnen gebruiken tijdens het groepswerk'.

'ICT-onderwijs zou er ook toe kunnen bijdragen dat leerlingen een zekere mediawijsheid ontwikkelen. Dat zij zich kunnen redden in de wereld die bol staat van de

ICT-toepassingen, van een simpel computerspelletje tot sociale media. Hoe we dat gaan aanpakken weten we nog niet. Dat vraagt de komende tijd onze aandacht. Hoe geven we de sociale media een plek in ons onderwijs?'

Opbrengstgericht werken op de Burcht

Verbetertraject begint met bewustwording

PETRA BUIST, *is als bovenschools intern begeleider voor twee dagen per week werkzaam bij Noordkwartier.*

In 2013 was zij betrokken bij een intensief verbetertraject op de Burcht in Spijk. Deze school had na een risicoanalyse het stempel dreigend *zwak* of *zeer zwak* van de inspectie gekregen aangezien de eindopbrengsten drie jaar op rij onvoldoende waren. Eind 2013 is bij het inspectiebezoek het oordeel *zwak* uitgesproken, wat op dat moment het hoogst haalbare was.

'Als een school als dreigend *zwak* of *zeer zwak* wordt beoordeeld, ligt er een grote uitdaging. Het is heel belangrijk om systematisch te gaan werken aan verbetering. Zo'n traject begint met bewustwording. Met vragen stellen: waar staan we nu? Waar zijn we goed in en wat zijn onze zwakke punten? De antwoorden op die

'Een verbetertraject slaagt alleen als je het met elkaar doet'

vragen moeten vervolgens goed geanalyseerd worden. Wat zien we nu precies en wat betekent dit? Daarbij kijken we niet alleen naar resultaten en scores, maar ook naar het leerproces, de leerkracht, de leerling, de leerstof en de schoolleiding.

Alles wordt in de analyse meegenomen om het beeld van een school compleet te krijgen.'

Met elkaar

'Een verbetertraject slaagt alleen als je het met elkaar doet. Dus als schoolleiding, leerkrachten, maar ook ouders en leerlingen de handen ineen slaan. Samen stellen we reële, maar ambitieuze doelen. We geven antwoord op de vraag 'wat willen we op welke termijn bereiken?' En 'wat hebben we nodig om die doelen te kunnen halen?' We geven weer antwoord op verschillende niveaus. Dus: wat hebben we nodig op 't niveau van de leiding, de leerkracht, de leerling en zijn ouders, de leerstof, de leeromgeving? En die verschillende niveaus hebben met elkaar te maken. Neem als voorbeeld de leerstof. Je kunt heel bewust kiezen

voor een bepaalde methode, maar als je niet weet hoe je die leerstof precies moet aanbieden, zullen de opbrengsten gering zijn. Dat betekent dat leerkrachten getraind moeten worden in het aanbieden van een nieuwe methode.'

'En door het steeds maar weer te doen, blijf je scherp en kun je nieuwe problemen voor zijn'

Scherp blijven

'Op de Burcht zijn we onder meer aan de slag gegaan met opbrengstgericht werken in alle groepen en specifiek in groep 8. Het verbetertraject verliep heel goed. Het team wilde graag leren en nam enthousiast deel aan studiedagen. Er is een programma geformuleerd dat stap voor stap,

handelingsgericht werkt aan verbetering op drie niveaus: de leerling, de groep en de school. Als je die stappen nauwkeurig volgt, weet je zeker dat je niks over het hoofd ziet. En door het steeds maar weer te doen, blijf je scherp en kun je nieuwe problemen voor zijn. Op de Burcht zijn geweldige stappen gezet en ik zie het volgende inspectiebezoek dan ook met vertrouwen tegemoet.'

'Vaak brengt een verbetertraject ook een cultuurverandering met zich mee. Doordat mensen bereid zijn te leren van elkaar en ook naar zichzelf willen kijken, ontstaat er een prettig leer- en werkklimaat. Een klimaat waarin iedereen tot zijn recht kan komen.'

Bouwstenen ICT-beleid

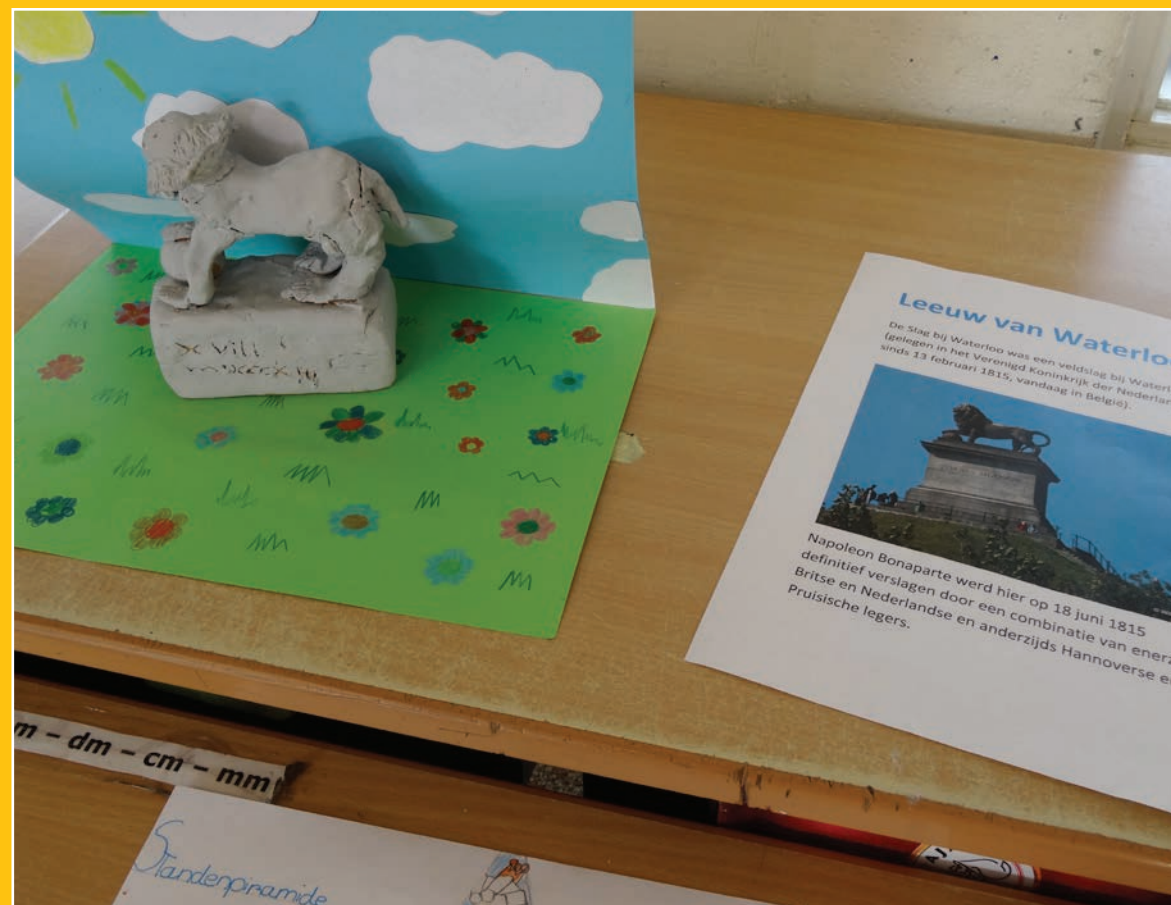
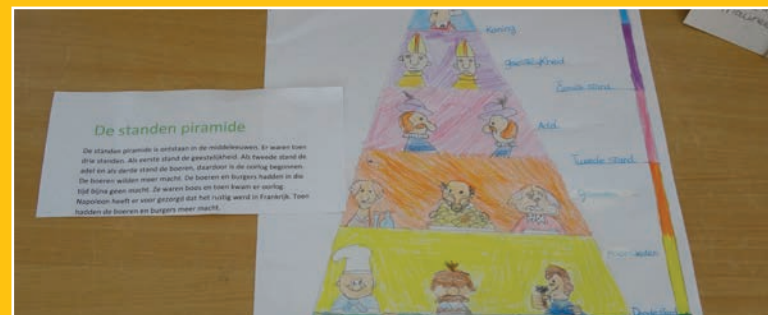
QL-ICT heeft bouwstenen ontwikkeld die kunnen dienen als leidraad bij het opstellen van ICT-beleid. Zo weet een school zeker dat er niet iets over het hoofd gezien wordt.

Bouwsteen 1: visie en doelen – wat willen we en hoe gaan we dat bereiken?

Bouwsteen 2: professionaliseren – wat moeten leerkrachten kunnen om te werken met ict-toepassingen in de klas. Hoe zorgen we dat we kunnen wat we willen?

Bouwsteen 3: middelen – wat hebben we nodig en welke middelen moeten we dus reserveren?

Bouwsteen 4: borgen – hoe zorgen we dat we actueel blijven? Ict als onderdeel van het schoolplan.

Verbetertraject cbs de Burcht

Laat kinderen zelf ook doelen formuleren

PETER VAN KOOTEN, *leerkracht groep 8 cbs de Burcht*

Na het oordeel *zwak* van de onderwijsinspectie startte op de Burcht een ambitieus herstelpro-

gramma. Als leerkracht van groep 8 is Peter van Kooten dagelijks bezig met de uitvoering van dit programma. Het verhogen van de opbrengsten staat daarin centraal. 'Het is een flinke uitdaging om het oordeel *zwak* van je af te schudden. Die uitdaging zijn wij met veel energie aangegaan. In het schooljaar 2012-2013 hebben alle leerlingen van groep 7 de cito-entreetoets gemaakt. De uitkomsten van die toets zijn geanalyseerd zodat we van alle kinderen precies wisten hoe ze scoorden op taal, begrijpend lezen, spellen en rekenen. Op basis van die uitkomsten is een herstelprogramma gemaakt voor

groep 8. Daar werken we dus dit schooljaar aan.'

Steeds een beetje beter

'Zo'n herstelprogramma is behoorlijk intensief. Voor ieder kind hebben we vastgesteld wat we willen bereiken in hoeveel tijd. Elke middag oefenen we een half uur om dat doel te bereiken. Soms worden de leerlingen er wel een beetje flauw van. 'Alweer oefenen?' roepen ze dan. Maar als ze zien dat ze steeds een beetje beter worden, zijn ze toch weer te motiveren.'

'De kinderen zelf zijn nauw betrokken bij het programma. Helemaal aan 't begin stelden we

de vraag wat ze wilden bereiken, waar ze uit wilden komen. Het helpt als je kinderen zelf hun doelen laat formuleren, dan zijn ze extra gemotiveerd. Om ze gemotiveerd te houden, betrekken we de kinderen ook bij de vorderingen. Door het jaar heen hebben we vier evaluatiemomenten. Leerlingen maken dan een cito-toets. De uitkomsten daarvan houden de kinderen zelf bij in een staafdiagram. Zo worden de vorderingen goed zichtbaar. Vooraf vragen we de leerlingen wat ze

denken te gaan scoren. We dagen hen zo uit hoger te scoren dan bij de vorige toets. En zo werkt het ook; de leerlingen leggen de lat steeds een beetje hoger.'

Cito-eindtoets

'En toen kwam de grote test: de cito-eindtoets. De uitslagen zijn met een gemiddelde van 540,5 hartstikke goed. De norm lag op 534,8. Daar zitten we dus ruim boven en daar mogen we met elkaar echt trots op zijn.'

'Naast trots is er ook frustratie. Het onderwijs brengt een enorme administratieve rompslomp met zich mee. Het kost zo ongelooflijk veel tijd omdat je alles wat je doet, alle toetsen, alle opbrengsten, moet vastleggen. Papier, papier, papier. Je voelt voortdurend de adem van de inspectie in je nek.'

Onderwijs aan hoogbegaafden

Op zoek naar het talent van iedere leerling

KOEN VAN GERVEN, *directeur cbs de Zaaier*

'Er zijn twee afdelingen binnen de Zaaier; de reguliere met 70 leerlingen en de afdeling voor hoogbegaafde kinderen met 77 leerlingen. We merken dat beide afdelingen elkaar steeds meer gaan versterken. Zo kijken we door de hele school heen meer naar talentontwikkeling. Dus naar wat kinderen wél kunnen in plaats van naar wat ze niet kunnen. Bij kinderen die zwak scoren op bepaalde vakken zorgen we ervoor dat we deze kinderen niet

overvoeren door alleen maar meer te oefenen. Niets is frustrerender dan elke keer maar weer te merken dat je iets niet goed kunt. We gaan ook met zwakke leerlingen op zoek naar wat ze wel goed kunnen, naar hun talenten. Daar ligt meestal ook de motiva-

'Door te werken met talenten, leren we een boel over hoe kinderen leren'

tie van dat kind. Voor wat 'ie kan zal hij willen werken. Om er nog beter in te worden. En doordat hij succeservaringen opdoet, krijgt een kind meer zelfvertrouwen en komt hij beter in z'n vel te zitten. Van daaruit kun je de stap weer maken naar die vakken die hij moeilijk vindt.'

Leerproces centraal

'Door te werken met talenten, leren we een boel over hoe kinderen leren. Het leerproces staat centraal

in onze aanpak. Als kinderen ontdekken hoe ze leren, hoe ze obstakels kunnen overwinnen en problemen kunnen oplossen, hebben ze daar de rest van hun leven profijt van. Wij geven hoogbegaafde kinderen bijvoorbeeld als huiswerk rijtjes woordjes op die ze uit hun hoofd moeten leren. Dat kan uitermate frustrerend voor hen zijn omdat dit een van de dingen is die hoogbegaafde kinderen moeilijk vinden.'

'Deze lage frustratiegrens is ontstaan door onvoldoende uitdaging in het verleden. En daar gaat het nu juist om. Deze kinderen moeten leren omgaan met die frustratie, met het gegeven dat er ook dingen zijn die niet meteen lukken. Bij bijvoorbeeld Spaans gaat het vooral om dit leerproces. Bij een vak als Engels speelt de vaardigheid weer een grotere rol.'

Hoge eisen

'Het onderwijs aan hoogbegaafde kinderen stelt hoge eisen aan de leerkrachten. De klassen zijn met 22 kinderen vrij groot als je bedenkt dat er met veel hoogbegaafde kinderen wel iets aan de

hand is. Sommigen komen hier binnen met de diagnose adhd of pdd-nos. Door onze manier van werken en door ons aanbod verdwijnen veel van de gedragsproblemen of worden niet meer als probleem ervaren. Maar dit vraagt veel van de leerkrachten.'

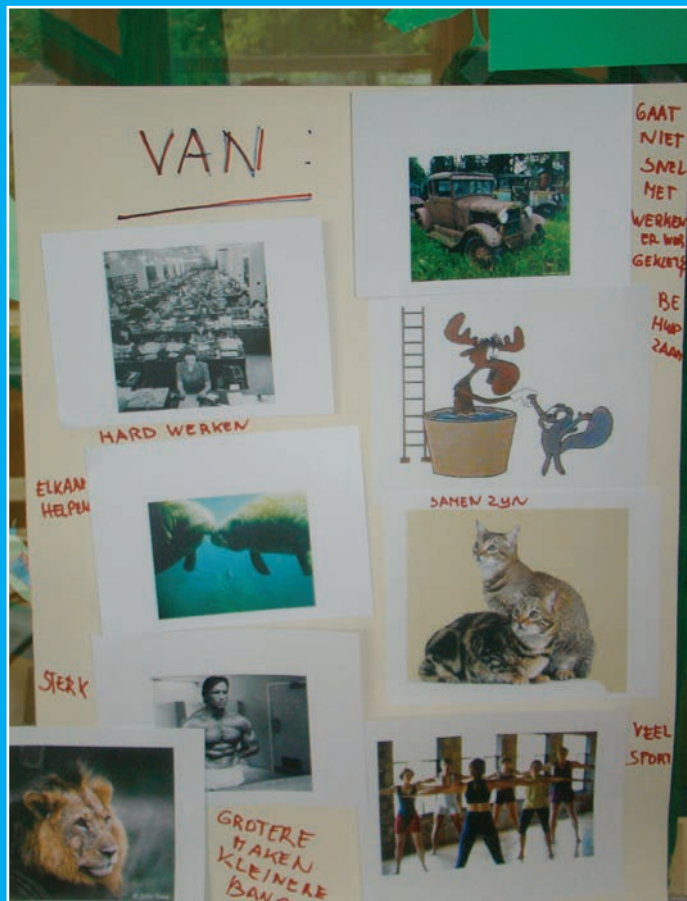
'Hoogbegaafde kinderen moeten leren dat er dingen zijn die niet meteen lukken'

'We hoeven het gelukkig niet helemaal alleen te doen. We worden ondersteund door Novilo, een landelijke organisatie voor talentontwikkeling in het onderwijs. Vier keer per jaar is er een trainingsdag voor het team rond thema's als klassenmanage-

ment, doorgaande leerlijnen, portfolio en oudercommunicatie.'

Onze toekomst

'In het onderwijs is het onmogelijk om stil te blijven staan. Het onderwijs hoort midden in de maatschappij te staan en aangezien deze maatschappij continu verandert, zal ook de school kritisch open moeten staan voor veranderingen. Op de Zaaier proberen we het onderwijs voortdurend te verbeteren en te ontwikkelen. De integratie van de beide afdelingen van de school neemt een belangrijke plaats in de komende jaren. We blijven zoeken naar manieren om beide afdelingen elkaar te laten versterken. Door onze veranderende manier van werken worden kinderen zelfstandig, kritisch en meer zelfverantwoordelijk voor hun werk- en leerproces.'

0596-632397
info@noordkwartier.nl

www.noordkwartier.nl

Tekst: Yolanne van der Ree
Vormgeving: Fenna Houwen
Fotografie: John Vos en medewerkers van Noordkwartier
Druk: De Marne, Delfzijl